

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ УКРАЇНИ У СВІТОВОМУ ЕКОНОМІЧНОМУ ПРОСТОРИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПРІОРИТЕТИ

ОСТАПЕНКО В. М.

к.е.н, викладач кафедри управління фінансовими послугами
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

У сучасних умовах функціонування світового господарства стратегічною метою розвитку України є побудова сильної та сучасної європейської демократичної держави з потужною економікою. Спрямування України за євроінтеграційним вектором розвитку до стандартів країн ЄС є однією зі складових формування державної політики економічного зростання та забезпечення конкурентоспроможності національної економіки.

Українська економіка повинна вибороти достойне місце у конкурентному глобальному ринку. Це єдиний шлях для підвищення добробуту українських громадян до рівня економічно розвинених країн світу. Конкурентоспроможність країни – це, перш за все, певний рівень її продуктивності, який визначає відповідний рівень добробуту населення, прибутків від інвестицій, характеризує потенціал зростання економіки у довгостроковій перспективі. У свою чергу, конкурентоспроможність формується під впливом низки економічних, політичних і структурних чинників, які створюють умови ведення бізнесу в країні та дозволяють виявити перешкоди з метою вироблення керівниками бізнесу та політичними лідерами країн ефективних стратегій для їх подолання і забезпечення сталого зростання.

За даними звіту Всесвітнього економічного форуму про глобальну конкурентоспроможність [1] Україна у загальному рейтингу 2016 – 2017 років серед 138 країн посіла 85 місце, що на 6 позицій нижче порівняно з попереднім роком (79 місце серед 140 країн). Найгірші результати Україна демонструє по групі базових показників, особливо по групам розвиток фінансового ринку (130 позиція), державні інститути (129 позиція) та макроекономічні умови (128 позиція). Слід зазначити, що майже всі складові індексу зазнали зменшення своїх позицій в середньому на 3–7 пунктів, проте «Розвиток фінансового ринку» має найбільший рівень падіння на 9 пунктів (з 121 на 130 місце) (табл. 1). При цьому, серед найгірших показників слід зазначити: інфляцію – 134 позиція, вплив оподаткування на інтенсивність інвестування – 133 позиція, надійність банків – 138 позиція, регулювання фондового ринку – 137 позиція, ступінь монополізації товарних ринків – 136 позиція. Слід відмітити, майже всі

показники знаходяться в рейтингу нижче 100-ї позиції, а в динаміці мають тенденцію до погіршення.

Таблиця 1

Динаміка зміни Глобального Індексу Конкурентоспроможності (GCI) для України у розрізі окремих показників

Показники	Період (загальна кількість країн)		2009–2010 (133)		2015–2016 (79 з 140)		2016–2017 (85 з 138)	
	I	M	I	M	I	M	I	M
1.Макроекономічне середовище	4	106	3,1	134	3,2	128		
1.1. Збалансованість бюджету, % ВВП	-1,5	68	-4,5	104	-1,2	25		
1.2. Валові нац.заощадження	20,4	72	10,8	124	15	99		
1.3. Інфляція	25,2	129	12,1	134	48,7	136		
1.4. Державний борг, % ВВП	19,9	27	71,2	110	80,2	113		
1.5. Кредитний рейтинг країни	–	–	23,8	118		127		
2. Розвиток фінансового ринку	3,6	106	3,2	121	3	130		
2.1. Наявність фінансових послуг	3,4	100	3,9	101	3,6	112		
2.2. Доступність фінансових послуг	2,8	107	3,5	123	3	116		
2.3. Отримання фінансування на внутрішньому фондовому ринку	–	–	2,6	118	2,5	127		
2.4. Легкість отримання позичок	2,7	87	2,6	87	3	112		
2.5. Доступність венч. капіталу	2,5	91	2,4	102	2,1	123		
2.6. Надійність банків	3,4	133	2,6	140	2,1	138		
2.7. Регулювання фондового ринку	2,7	127	2,5	135	2,1	137		
2.8. Індекс надійності юрид. осіб	9	5	8	17	8	20		

*I – індекс, M – місце

**Складено за даними: The Global Competitiveness Report // <http://www3.weforum.org>

Це підтверджує і опитування респондентів Глобального індексу конкурентоспроможності [1], які серед найбільш проблемних факторів, що становлять найбільші перешкоди для ведення бізнесу в Україні, виділили такі, як доступ до фінансування, податкове регулювання, податкові ставки, інфляція, валютне регулювання тощо. Те, що наведені проблеми належать до фінансових, свідчить про необхідність запровадження глибинних реформ у сфері управління фінансами.

Також слід зазначити, що в межах Стратегію сталого розвитку "Україна - 2020" [2] Задля впровадження в Україні європейських стандартів життя та вихід України на провідні позиції у світі необхідно здійснювати рух за векторами розвитку, безпеки, відповідальності та гордості. Стратегія передбачає в рамках названих чотирьох векторів руху реалізацію 62 реформ та програм розвитку держави, зокрема за вектором розвитку дерегуляцію та розвиток підприємництва; програму розвитку малого та середнього бізнесу; податкову реформа; реформу захисту економічної конкуренції; реформу фінансового сектору; реформу ринку капіталу та інші.

На сучасному етапі економічних перетворень успіх діяльності як держави, так і суб'єкта господарювання залежить від того, наскільки раціонально й ефективно побудована їх система управління. Значною мірою це стосується управління процесами формування та використання фінансових ресурсів держави, підприємницьких структур, установ соціальної сфери і громадян. Мобілізація, розподіл і використання фінансових ресурсів, залучених для забезпечення певної діяльності, оптимізація діяльності фінансового сектора, удосконалення управління фінансовою системою, що також впливають на ділову активність в країні, здійснюються в процесі реалізації фінансової політики.

Загальні засади вдосконалення фінансової політики на середньо- та довгострокову перспективу викладені у Комплексній Програмі розвитку фінансового сектору України до 2020 року [3] й Посланні Президента України до ВРУ «Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2016 році» [4]. Реформи необхідно проводити в усіх сегментах фінансового сектору – у банківському секторі, секторі небанківських фінансових установ, на фондовому ринку та ринку капіталу тощо. Ефективність реформ буде досягнута шляхом проведення комплексних змін:

у регуляторах фінансового сектору – шляхом зміцнення інституційної спроможності регуляторних органів та створення відповідних умов для ефективного нагляду та впливу, зміцнення стійкості фінансової системи країни, зростання її кредитного та інвестиційного потенціалу;

в учасників фінансового сектору (різних форм власності) – шляхом очищення від «баластів» та проблемних установ, відновлення та посилення довіри до гравців ринку, стимулювання розвитку, прозорості й конкуренції у всіх сегментах, забезпечення рівноправності учасників фінансового сектору.

1. The Global Competitiveness Report [Electronic resource]. – Access mode : <http://www3.weforum.org>

2. Стратегію сталого розвитку "Україна - 2020" : Указ Президента України від 12.01.2015 № 5/2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>

3. Комплексна Програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року : затверджено Постановою Правління Національного банку України від 18.06. 2015 року № 391 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=18563297>

4. Аналітична доповідь до Щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2016 році». – К. : НІСД, 2016. – 688 с.